

تغییرات در فاز دفاعی تیم ملی برای جام جهانی ۲۰۲۶ ضروری است

راهکارهایی برای ترمیم پاشنه آشیل تیم

از تجربه موفق فرهاد تا تحول در ساختار تدافعی

محمد رضا حاجی عبدالرزاق خبرنگار گروه ورزش

صعود تیم ملی ایران به جام جهانی ۲۰۲۶، هرچند اتفاق خوشایندی برای فوتبال ایران محسوب می‌شود، اما ضعف‌های ساختاری در تیم ملی همچنان پابرجاست. یکی از مهم‌ترین این ضعف‌ها، مشکلات عدیده در ساختار دفاعی است که در مسابقات اخیر تیم ملی نیز کاملاً مشهود بوده است. این تیم هنوز به‌راحتی گل می‌خورد و تلاش‌های کادر فنی برای رفع این مشکل نیز تاکنون نتیجه‌ای در بر نداشته است. این در حالی است که با وجود چنین مشکل بزرگی که تبدیل به پاشنه آشیل تیم ملی شده است حالا این پرسش مطرح می‌شود که چه راهکار هایی برای تقویت ساختار تدافعی تیم ملی می‌توان در نظر گرفت و آیا فرصت کافی برای ترمیم این نواقص تا شروع جام جهانی ۲۰۲۶ وجود دارد یا خیر؟

لغو برنامه‌های اصلاحی

یکی از مشکلات اساسی تیم ملی در سال‌های اخیر، عدم انسجام در خط دفاعی و دریافت گل‌های ساده بوده است. بر همین اساس در ماه‌های اخیر و بین دو فبفادی، امیر قلعه‌نویی قصد داشتست با برپایی دو مینی کمپ، اقدامات لازم برای برطرف کردن مشکلات سـاختاری تیم ملی در خط دفاعی را انجام دهد. با این حال، به دلیل فشردگی برنامه‌های لیگ و عدم امکان حضور لژیونرها، این اردوها منتفی اعلام شد. قلعه‌نویی و کادر فنی تیم ملی از مدت‌ها قبل نسبت به ضعف‌های ساختاری در خط دفاعی به این هشدار رسیده بودند، اما زمان مناسبی برای اجرای ایده‌های خود پیدا نکردند. این کمبود فرصت باعث شد که مشکلات دفاعی تیم ملی در ادامه دیدارهای حساس مقدما تیم جام جهانی ۲۰۲۶ همچنان پابرجا بماند. در دیدار مقابل امارات و ازبکستان، این ضعف‌ها کاملاً مشهود بودند و به‌ویژه در دیدار آخر برابر ازبکستان، تیم ملی دو گل بد و عجیب دریافت کرد که نشان‌دهنده تداوم ناهماهنگی در ساختار تدافعی موجود در تیم ملی بود.

برنامه‌های ناکام برای اصلاح خط دفاعی

قلعه‌نویی و کادرش، مدت‌هاست که به این ضعف پی برده‌اند و حتی برای رفع آن برنامه‌هایی داشته‌اند. البته که به طور مشخص مشکلات دفاعی تیم ملی را نمی‌توان به یک عامل خاص محدود کرد، بلکه ترکیبی از ضعف‌های تاکتیکی، عدم آموزش صحیح اصول دفاعی و نبود بازیکنان باکیفیت در برخی پست‌ها، این معضل را ایجاد کرده است. تیم ملی هنوز هم در دفاع نفر به نفر، پوشش فضا و انسجام تیمی در فاز دفاعی ضعف‌های زیادی دارد. این نواقص زمانی بیشتر به چشم می‌آید که تیم‌های حریف با فشردگی و دوندگی بالا، ایران را تحت فشار قرار می‌دهند.

یکی از نکات اساسی، عدم آموزش صحیح دفاع تیمی در فوتبال ایران است. در حالی که تیم‌های درجه یک دنیا تمرکز بالایی روی اصول فشردگی (Compactness) دارند، در ایران این موضوع کمتر مورد

توجه قرار می‌گیرد. کامپکتنس به معنای نزدیک بودن طولی و عرضی بازیکنان در فاز دفاعی است تا فضایی مفید تیم حریف محدود شود. تیم‌های ملی و باشگاهی ایران اغلب در این بخش مشکل دارند. مسئله مهم در این بخش این است که وقتی تیم‌های باشگاهی مطرح فوتبال ایران مانند استقلال و پرسپولیس در اجرای این اصل ناموفق هستند، نمی‌توان انتظار داشت که تیم ملی نیز در این زمینه پیشرفت کرده باشد. تیم ملی به راحتی هرچه تمام از روی ارسال‌ها به خصوص از روی ضربات ایستگاهی تسلیم می‌شود. به راحتی روی ناهماهنگی نفرات و ضعف‌های موجود ساختاری گل می‌خورد و این مشکلات ادامه دارد؛ هرچند این ضعف‌ها به چند دلیل عمده مربوط می‌شود: **نداشتن برنامه‌ریزی مناسب برای سازماندهی دفاعی**: طی سال‌های اخیر، تیم ملی ایران بیشتر روی استراتژی‌های تهاجمی تمرکز داشته و کمتر به ساختار تدافعی اصولی توجه کرده است. این موضوع باعث شده که مدافعان در مواجهه

با حریفان سرعتی و تاکتیکی آسیب پذیر باشند. **عدم وجود یک مربی متخصص دفاعی** در کادر فنی: تیم‌هایی که دفاع مستحکمی دارند، اغلب از مربیان متخصص در این زمینه بهره می‌برند. در حالی که فوتبال ایران

کمتر به چنین مسئله‌ای توجه داشته و مربیان خط دفاع به اندازه کافی در سطح ملی فعال نبوده‌اند. **انکای بیش از حد به مدافعان باتجربه**: با وجود ظهور نسل جدیدی از مدافعان، همچنان بازیکنانی مانند کتعمانی‌زادگان و خلیل‌زاده یا روزبه چشمی در ترکیب اصلی حضور دارند. این در حالی است که تغییر نسل تدریجی و استفاده از مدافعان جوان‌تر می‌توانست فرصت بیشتری برای آماده‌سازی ترکیب دفاعی فراهم کند. **عدم اجرای اصول دفاعی مدرن**: تاکتیک‌های مدرن دفاعی مانند اصل فشردگی، که در آن بازیکنان با آرایشی منسجم و نزدیک به یکدیگر فضاهای بازی را محدود می‌کنند، در فوتبال ایران به درستی آموزش داده نشده است. تیم ملی در این زمینه ضعف دارد و در بسیاری از دیدارهایش به دلیل نبود این اصل تاکتیکی، فرصت‌های زیادی به حریفان داده است.

راهکارهای رفع مشکل دفاعی تیم ملی

در این بین اما برای برطرف کردن ضعف‌های دفاعی، باید به چندین راهکار اساسی توجه کرد: **تغییر سیستم دفاعی**: یکی از راه‌حل‌های پیشنهادی تغییر چنیش خط دفاعی از ۴ نفره به ۳ نفره است. این تغییر می‌تواند با ایجاد لایه‌های دفاعی و برتری عددی در عقب زمین، مانع از نفوذ راحت حریفان شود. هرچند اجرای این سیستم نیازمند بازیکنانی باهوش و تاکتیک‌پذیر است که در فاز دفاعی دقت و تمرکز بالایی داشته باشند. اگرچه، استفاده از این سیستم ممکن است به قیمت کاهش توان هجومی تیم تمام شود.

اصلاح ساختار دفاعی و تمرکز بر اصول علمی دفاع: تاکتیک‌های دفاعی نیاز به آموزش و تمرین

تمام رقبـا به شاگردان دایی گل زدند!

تیم تحت هدایت دایی و قطعی در مرحله چهارم مقدماتی جام جهانی ۲۰۱۰ با کشورهای کره جنوبی، کره شمالی، عربستان سعودی و امارات هگروه بود و در ۶ بازی دروازه مهدی رحمتی توسط رقبـا گشوده شد و فقط در دیدار برگشت روبه‌روی امارات و کره شمالی این ۲ کشور توانستند به این سنگربان گلی بزنند. ایران در راه حضور در نوزدهمین دوره جام جهانی ۷ مرتبه دروازه‌اش فرو ریخت و از استحکام مناسب در خط دفاعی‌اش به دور بود و تیم عربستان با به ثمر رساندن یک گل در ریاض و ۲ گل در تهران بیشترین گل را به تیم مازد.

۲ گل خورده در بازی!

مرحله مقدماتی جام جهانی ۲۰۱۴ را باید آغاز روزهای چربش استحکام دفاعی به قدرت هجومی در تیم ملی دانست. شاگردان کلاسورس کی‌روش در مرحله چهارم مقدماتی رقابت‌های برزیل فقط ۲ مرتبه دروازه‌شان توسط ازبکستان و لبنان باز شد و با وجود اینکه آمار گل‌های‌زده یوزها کمتر از کره جنوبی و ازبکستان بود جایگاه شایسته‌تری نسبت به آن‌ها کسب کردند. یوزها با ۶ گلین شیت راهی جام جهانی شدند و با قدرت دفاعی مناسب در برابر نیروهای تهاجمی نامدار نیجریه و آراژتین ایستادگی جذابی داشتند.

برگزاری جشن صعود با آمار صفرگل خورده

اوج عملکرد قابل تحسین تیم ملی در بحث گل خورده در مسیر جام جهانی ۲۰۱۸ رقم خورد که شاگردان کی روش بعد از گذشت ۶ بازی و پیش از تقابل با کشورهای کره جنوبی و سوریه با ۸ گل‌زده و بدون گل خورده جواز سفر به روسیه را کسب کردند. تیم ملی کشورمان در حالی مرحله سوم مقدماتی را به پایان رساند که مقابل گل‌های خورده‌اش عدد ۲ نوشته شده بود که این گل‌ها نیز در دیدار برابر سوریه وارد دروازه بیرانوند شد و تأثیری در سرنوشت یوزها نداشت اما برای هم تیمی‌های عمر سوما و خربیین بسیار حائز اهمیت و خوشحال‌کننده بود.

آمار خوب دفاعی شاگردان اسکوپچ

ملی پوشان کشورمان در مقدماتی جام جهانی ۲۰۲۲ نیز با یک ساختار دفاعی مستحکم موفق شدند در فاصله ۳ دیدار مانده به پایان دور سوم مسابقات صعودشان را قطعی کنند. شاگردان اسکوپچ در طول ۱۰ بازی یک مرتبه دروازه‌شان توسط لبنانی هافرو ریخت و ۳ بار شاگردان نانولو بتشو در تیم ملی کره جنوبی توپ را از خط دروازه سنگربانان ایرانی عبور دادند. یوزهای ایرانی با ۴ گل خورده به همراه‌واین در منطقه آسیا تنها یک گل بیشتر از کره جنوبی خورده بودند و مثل کرای‌ها در ۷ بازی اجازه گلزنی به رقبـا ندهاد بودند.

مستمر دارند، اما در ایران مربیانی که بتوانند این اصول را به درستی پیاده کنند، انگشت شمارند. فوتبال ایران برای رسیدن به سطح بالاتر در دفاع تیمی نیاز به استفاده از متخصصان این حوزه دارد. در حال حاضر، در کادر فنی تیم ملی فردی با تخصص ویژه در ساختار دفاعی حضور ندارد. **جوان‌گرایی و تغییر در ترکیب نفرات دفاعی**: تیم ملی در سال‌های اخیر تغییرات زیادی در خط دفاعی خود نداشته و همچنان به بازیکنانی مانند شجاع خلیل‌زاده و محمدحسین کتعمانی‌زادگان یا بازیکنان با سن گذشته دیگری مانند چشمی، نعمتی یا محمدی تکیه کرده است. در حالی که حزب‌اوری، فلاح، آقاسی، مجید حسینی، زارع و سهرابیان می‌توانند گزینه‌های مناسبی برای جایگزینی باشند. هرچند به نظر می‌رسد این بازیکنان باید زودتر در ترکیب تیم ملی محک می‌خورند تا برای جام جهانی آماده‌تر باشند. **استفاده از یک دستیار متخصص خارجی**: یکی دیگر از راهکارهای مهم، جذب یک مربی متخصص در امور دفاعی است. امیر قلعه‌نویی درخواست حضور یک دستیار خارجی در کادر فنی تیم ملی را داده و مهدی تاج، رئیس فدراسیون نیز این درخواست را تأیید کرده است. در این خصوص به نظر می‌رسد مربی مورد نیاز قلعه‌نویی بسرای همکاری با تیم ملی ایران همان مربی متخصص در ساختار دفاعی معیجر به دانش روز فوتبال جهان باشد. در این زمینه تجربه نشان داده که حضور چنین متخصص‌انی می‌تواند تغییرات مثبتی ایجاد کند. برای مثال، گابریل پین، مربی ایتالیایی که در استقلال فرهاد مجیدی حضور داشت، با آموزش اصول دفاعی و فشردگی تیمی، دیوار دفاعی قدرتمندی برای این تیم ساخت و استقلال را به قهرمانی بدون شکست در لیگ رساند. این تجرب به موفق نشان می‌دهد حضور یک مربی متخصص می‌تواند ساختار دفاعی تیم ملی را نیز متحول کند.

آینده تیم ملی

اصلاح ساختار یا تغییرات اساسی؟

همزمان با مطرح شـدن بحث اضافه شدن مربی خارجی، گمانه‌زنی‌هایی نیز درباره آینده قلعه‌نویی در تیم ملی وجود دارد. پیش‌تر، برای اولین بار در «فرهیختگان» اشاره شده بود که در صورت صعود ایران به جام جهانی، فدراسیون فوتبال به دنبال جایگزینی بـک مربی تراز اول جهانی به جای قلعه‌نویی خواهد بود. هرچند مهدی تاج این موضوع را تکذیب کرده است، اما شواهد نشان می‌دهد هنوز احتمال تغییر سر مربی وجود دارد. اگر قلعه‌نویی در تیم ملی باقی بماند، اضافه شـدن یک مربی متخصص در فاز دفاعی برای اجرای ایده‌های ترمیم ساختار مدافعان تیم ملی برای حضور موفق در جام جهانی می‌تواند کمک بزرگی به او کند. اما در صورتی که تغییرات گسترده‌ای در کادر فنی رخ دهد، سرمایه جدید ممکن است استراتژی متفاوتی را برای بهبود وضعیت دفاعی تیم ملی در پیش بگیرد. در نهایت، فوتبال ایران باید به این درک برسد که مشکلات دفاعی تیم ملی تنها با تغییر نفرات حل نمی‌شود، بلکه نیازمند کار اصولی، آموزش تاکتیکی و بهره‌گیری از مربیان متخصص در این حوزه است. بدون این اقدامات، تیم ملی در جام جهانی ۲۰۲۶ همچنان با مشکلات دفاعی روبه‌رو خواهد بود و ممکن است هزینه سنگینی بابت این ضعف پرداخت کند.

اخبار کوتاه

بند فسخ سنگین در قرارداد بازیکن فرانسوی

موانع جدایی کوین یامگا از نساجی

کوین یامگا که تابستان گذشته با فسخخ یک طرفه قرارداد خود با استقلال به نساجی مازندران پیوسته بود، حالا در مسیر جدایی از این باشگاه با موانعی مواجه است که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به مبلغ سنگین حق فسخ قرارداد و مبلغ سنگین رضایتنامه این بازیکن اشاره کرد که باعث خواهد شد تا انتقال بازیکن فرانسوی به تیم‌های دیگر دشوار شود. یامگا، مهاجم فرانسوی که در استقلال درخشید، در فصل‌های گذشته توانست تأثیر زیادی بر مسابقات این تیم بگذارد. در ۲ فصل و نیم حضورش در استقلال او با عملکرد خود یکی از ستاره‌های اصلی تیم به حساب می‌آمد. یامگا با گل‌های حساس و پاس‌های کلیدی خود نقشی حیاتی در موفقیت‌های استقلال ایفا کرد و در نهایت تبدیل به یکی از بهترین بازیکنان خارجی تاریخ باشگاه استقلال نیز شد. با این حال پس از فسخ قرارداد با استقلال و پیوستن به نساجی به نظر می‌رسد که این انتقال با توجه به شرایط رو به بهبودی یامگا در تیم شمالی این انتقال پله پرتاب این بازیکن برای فصول بعدی به تیم‌های بهتر راهی جام جهانی است که وجود برخی بندهای موجود در قرارداد بازیکن فرانسوی در خصوص مبلغ رضایتنامه وی، مانع از تحقق این امر شده است. در این خصوص شنیده‌ها حاکی است که در مقطع زمانی نیم‌فصل، چند باشگاه لیگ‌برتری به دنبال جذب یامگا بودند، اما به دلیل وجود چنین بندی در قرارداد یامگا، این انتقال انجام نشده است. یامگا در حالی از استقلال جدا شد که بسیاری از هواداران این تیم هنوز از خاطرات خوب دوران حضور او در استقلال یاد می‌کنند. با این تفسیر اما حالا با توجه به موانع موجود در مسیر جدایی او از نساجی، باید منتظر ماند و دید که در پایان فصل آیا این بازیکن به تیم جدیدی خواهد پیوست یا همچنان در نساجی باقی خواهد ماند.

کارتال: یک هفته است درگیر بیماری هستیم

سعی می‌کنیم

با بازیکنان سالم برنده شویم

اسماعیل کارتال در نشست خبری پیش از دیدار پرسپولیس برابر استقلال خوزستان گفت: «تزدیک دو هفته است که با بیماری بچه‌ها روبه‌رو هستیم. من و تیمم، ۲۲ بازیکن و ۲۲ نفر کادر اطراف تیم یک هفته است با بیماری درگیریم. الان هم سه، چهار بازیکن را به خانه‌هایشان فرستادم. این ویروسی که آمده به اروپا و کشورهای دیگر هم رفته است. در این هفته من و کمک‌هایم دو جلسه سر تمرین رفتیم. هفته گذشته هم همین مرضی در تیم بود. یکی دو بازیکن الان وضع بهتر ندارند. فعلا با این بیماری مبارزه می‌کنیم.» سرمربی پرسپولیس افزود: «بازی تیم رقیب را نگاه کردیم، اما نمی‌دانیم چه اتفاقی می‌افتد. چند بازیکن ما فعلا زیر نظر دکتر هستند. تا الان با همین تعداد بازیکن سالمی که داریم می‌خواهیم که وارد زمین شویم. سعی می‌کنیم فوتبال خوبی بازی کنیم و برنده شویم و با سه امتیاز به راهمان ادامه دهیم.»